

GrønsagsNYT

Nr. 8 // 20. juni 2017

Aktuelt

Omskifteligt vejr, men mest til den tørre side, gør det ekstra vanskeligt for grønsagsplanterne at opnå optimal vækst i øjeblikket. De udsættes for stressede situationer, hvor bl.a. næringsstoffer som calcium og bor, der distribueres langsomt gennem planten, kan blive optaget i for lille mængde. Derved øges risikoen for kvalitetsfejl som tip-burn og hulheder i flere forskellige kulturer. Mest udsat er selleri, kål og salat. Der bør derfor ved optræk til pludselige vejrskift bladgødskes med calcium og bor.

Der er fundet ret så udbredt løgskimmel i sætteløg – læs mere under Løg.

Skadedyrene optræder indtil videre ret moderat; der ses kun lidt hvide kålsommerfugle, kålmøl, gåsebiller og trips.

INDHOLD:

Tilskudsmuligheder	1
Nyt om kemi	1
Nyt om enkelte grønsagskulturer:	4
Salat	4
Kål	4
Løg	4
Gulerod	6
Pastinak og persillerod	7
Rødbede	7
Jordkokker	8
Suktermajs	8
Arrangementer	9

Tilskudsmuligheder

Der vil i 2017 ikke være mulighed for at søge om investeringstilskud. Vi forventer at Miljøteknologi åbner igen den 1. august 2018.

Spørg altid om muligheder for tilskud, inden du går i gang med et projekt. Kontakt : Mona H. Christensen, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N. Tlf.: 8740 5478. E-mail: mhc@seges.dk

Nyt om kemi

[Biscaya OD 240](#) godkendt til en lang række frilandsgrønsager. [Brugsanvisning findes her.](#)

Vi har d.d. fået meddelelse om godkendelse af Biscaya OD 240 til følgende grønsager på friland:

Knoldfennikel, asparges, gulerødder, pastinak, persillerod, bede, radise, jordkok, peberrod, skorzonero, kinakål, glaskål, grønkål, palmekål, pak choy, knoldselleri, bladselleri, kepa-, skalotte-, hvid- og bundtløg, squash, drueagurk, porre, forårsløg, bønner m. bælge og rucola.

- Må i knoldfennikel, gulerødder, pastinak, persillerod, radise, jordkok, peberrod, skorzonero, kinakål, glaskål, grønkål, palmekål, pak choy, knoldselleri, bladselleri, forårsløg og rucola ikke anvendes senere end 7 dage før høst
- Må i beder, porre og bønner m. bælg ikke anvendes senere end 14 dage før høst
- Må i kepaløg, skalotteløg, hvidløg, bundtløg ikke anvendes senere end 21 dage før høst
- Må i squash og drueagurk ikke anvendes senere end 3 dage før høst.
- Brugsanvisningens angivelse af dosering, antal behandlinger, sprøjtetidspunkt og sprøjtefrist skal overholdes
- Må ikke anvendes nærmere end 10 meter fra vandmiljøet (vandløb, søer mv.) for at beskytte organismer, der lever i vand

Vertimec i porrer

Der er igen i år givet dispensation til anvendelse af Vertimec EC (aktivstof abamectin) mod trips i porre i perioden 1. juli 2017 til den 28. oktober 2017. For at bruge Vertimec EC lovligt, skal følgende betingelser være opfyldt:

- Max 0,5 l Vertimec EC, som må udbringes max 3 gange på arealer med stor forekomst af trips, og hvor de tilladte behandlinger med Karate 2,5 WG har været udført
- Behandlingen må gennemføres i perioden fra den 1. juli til den 28. oktober 2017
- Må ikke anvendes senere end 7 dage før høst
- Må ikke anvendes nærmere end 30 meter fra vandmiljøet
- Selve udsprøjtningen må alene udføres fra en traktor med lukket førerkabine med kulfilter

[Brugsanvisningen kan ses her.](#)

Acrobat Plus

Vi skrev i sidste GrønsagsNyt, at Acrobat Plus er på vej ud i handelen på en dispensation; nu kan vi også videregive ordlyden i dispensationen:

Miljøstyrelsen har givet dispensation til Acrobat Plus til bekæmpelse af løgskimmel i kepa- og skalotteløg fra den 15. juni til den 13. oktober 2017, hvorefter der er anvendelses- og opbevaringsforbud.

Svampemidlet [Acrobat Plus](#) (19-232), som indeholder dimetomorph og mancozeb, er givet på følgende betingelser:

- Må kun anvendes til bekæmpelse af svampesygdomme i kepaløg og skalotteløg
- Dispensationen gælder i perioden den 15. juni til 13. oktober 2017, hvorefter der er anvendelses- og opbevaringsforbud
- Max dosering er 1,65 kilo pr. hektar
- Må max anvendes med 4 behandlinger
- Behandlingsfristen er 28 dage
- Må ikke anvendes nærmere end 10 meter til vandmiljøet.

Lentagran 45 WP godkendt i en lang række frilandsgrønsager

Miljøstyrelsen har godkendt Lentagran 45 WP til ukrudtsbekæmpelse i:

Hovedkål, rosenkål, broccoli, blomkål, glaskål (kålrabi), majroer, kålroer og andre foderkål, grønkål og andre bladkål, porre, kepaløg, skalotteløg, forårsløg, hvidløg og etablerede asparges.

Ukrudtsmidlet [Lentagran 45 WP](#) (632-1), som indeholder pyridat, er godkendt på følgende betingelser:

- Må kun anvendes til ukrudtsbekæmpelse i hovedkål, rosenkål, broccoli, blomkål, glaskål (kålrabi), majroer, kålroer og andre foderkål, grønkål og andre bladkål, porre, kepaløg, skalotteløg, forårsløg, hvidløg og etablerede asparges
- Må i broccoli, blomkål, rosenkål, grønkål, hovedkål, kålrabi, majroe og kålroe ikke anvendes senere end 42 dage før høst
- Må i løg, skalotteløg og hvidløg ikke anvendes senere end 56 dage før høst
- Må i forårsløg og porre ikke anvendes senere end 28 dage før høst

- Må i asparges kun anvendes under bladene efter høst eller før fremspiring
- Må ikke anvendes nærmere end 5 meter fra vandmiljøet
- Må ikke anvendes nærmere end 5 meter fra § 3-områder
- Arbejde i hovedkål, rosenkål, broccoli, blomkål, glaskål (kålrabi), majroer, kålroer og andre foderkål, grønkål og andre bladkål, porre, kepaløg, skalotteløg, forårsløg, hvidløg og etablerede asparges på friland må først finde sted 2 dage efter sprøjtning

For dosering i de enkelte afgrøder, behandlingstidspunkt og max antal behandlinger henvises til etiketten.

Der er lavet en del forsøg som forberedelse til godkendelsen, bl.a. på Flakkebjerg og alt tyder på et ret effektivt middel over for problemukrudt som sort natskygge, stolt-henrik, liden nælde og kortstråle. Forsøgsarbejdet har dog også vist, at selektiviteten kan være lille i nogle tilfælde; altså risiko for skader ved overdosering. Så pas på og lave egne forsøg i mindre målestok i første omgang – og køр kun under gunstige forhold for kulturen.

Midlet markedsføres i år, men der kan gå lidt tid, før det er på hylderne.

Dansk Gartneri orienterer - Pesticidstrategi 2017-21

I forbindelse med den nye Pesticidstrategi 2017-2021, har Dansk Gartneri forpligtet sig over for de politiske aftalepartier til at udarbejde en handlingsplan omkring oprydning i kemiskabe samt håndtering af spildevand og planteaffald.

Handlingsplanen kommer som konsekvens af den problematik som har kørt omkring udledning af pesticider til vandmiljøet omkring Odense. Flere gartnerier har allerede arbejdet en del med løsninger på egen hånd med GartneriRådgivningen på sidelinjen. Det er Dansk Gartneris opfattelse, at branchen allerede har rykket sig i positiv retning.

I 2019 vil der komme en evaluering af Pesticidstrategien og dermed også handlingsplanen.

Oprydning i pesticidskabe

Handlingsplanen har en målsætning om, at fund af ikke-godkendte pesticider ved kontrol skal nedbringes til et markant lavere niveau i løbet af 1-2 år.

Via Miljøstyrelsens hjemmeside <http://mst.dk/virksomhed-myndighed/bekaempelsesmidler/bekaempelsesmiddeldatabase/bmd/> er det muligt at undersøge om de pesticider, der står i skabet, fortsat må stå der.

Der er i øvrigt to gode applikationer til smartphones, som kan hjælpe med oprydningen

Nyt om enkelte grønsagskulturer:

Salat

Gammaugler

Trods det overvejende kølige og blæsende vejr har vi observeret stigende fangst af gammaugler i de opstillede feromonfælder. Der er dog kun set få larver indtil videre, hvad der sandsynligvis skyldes dårlig overlevelse af de små larver.

Knoldbægersvamp og gråskimmel

Der ses i øjeblikket en del udfald i salatmarkerne som følge af storknoldet knoldbægersvamp og gråskimmel. Det er primært følgerne af en lang periode med dækning med fiberdug, der begunstiger angreb og udvikling af disse svampe. Vi forventer et lavere angrebsniveau naturligt i den kommende periode.

Kål

Generelt

Indtil videre har vi været forskånet for invasion af glimmerbøsser, snudebiller og kålmøl. Vi har også kun set ganske få kålsommerfugle og kålbladlus. Med godkendelsen af Biscaya OD 240, der netop er kommet, har vi nu endnu et redskab i kampen mod flere af insekterne. Se under Nyt om kemi.

Den lille Kålflue

Der er netop nu en pause i forekomsten af aktive kålfluer, da de alle befinder sig på puppestadiet efter første generation. Vi forventer først kålfluer på vingerne igen om ca. 3 uger, se følgende model for beregnet flyvning og æglægning:

https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Plantevaern/Skadedyr/Skadedyrsarter/Sider/PL_Kaalflue_varsling.aspx

Løg

Generelt

Som tidligere skrevet, er der stor spredning på løgene. De største har 6 blade og de mindste har kun 3. Men for to år siden var de fleste af løgene ikke større, end de mindste er i år og da fik vi jo et godt udbytte. Det kræver dog godt løgvejr i juli og august.

De fleste avlere er langt fremme med ukrudtsbekæmpelsen, ikke mindst pga. Xınca. Det betyder, at løgene kan få lov at gro nu, uden at vi trykker dem med mere ukrudtsbekæmpelse.

Flotte såløg 13. juni.

Ukrudtsbekæmpelse i konventionelle såløg efter fremspiring

Ukrudtsbekæmpelsen er ved at være afsluttet de fleste steder. Hvis der stadig er lidt liv i ukrudtet, afsluttes der med 0,15-0,2 l [Xinca/Maya](#) + 0,3-0,5 l [Fenix](#) pr. ha. Hvis der sammenlagt er brugt 1,2-1,5 l Fenix efter fremspiring, vil det de fleste steder kunne hindre ny fremspiring. Der skal dog holdes øje med, at der ikke kommer nyt. Hvis der er Sort Natskygge, kan der med fordel bruges 1-1,5 l [Boxer](#) pr. ha.

Er der kamille, brandbæger eller tidsler, kan der anvendes en behandling med 0,035 kg [Matricon 72 SG](#) pr. ha. Denne dosering vil kun virke på små kamiller og brandbæger, mens effekten på tidsler kun vil være en kortvarig hæmning. Det er desuden vigtigt, at temperaturen helst er 20 °C og i hvert fald over 15 °C, ellers virker det ikke.

Hvis der er græs i sætteløgene, kan det bekæmpes med 2 gange 0,35 [Select](#) 240 EC + 0,35 l Renol pr. ha. med 8-10 dages mellemrum.

Hvis der er kvik, skal der anvendes 2,5-4 l [Focus Ultra](#) + 0,5 l Dash pr. ha.

Svampebekæmpelse konventionelle løg

Der er nu fundet løgskimmel i flere sætteløgsmarker på Fyn. Det er ikke voldsomme angreb, men enkelte blade. Der skal sættes hårdt ind nu for at holde sætteløgene fri de næste 2-3 uger.

De tidlige angreb i sætteløgene er også et fingerpeg om, at vi skal være opmærksomme i såløgene. Alle konventionelle sætteløg skal behandles hver 7. dag. Skift mellem 2,0 kg [Dithane NT](#) + 2,0 Cabrio Duo eller 1,65 l [Acrobat Plus](#) (2,0 hvis det er [Acrobat New](#)) + 0,3 l [Shirlan](#) pr. ha.

I bundtløg kan der ikke bruges Dithane NT på grund af sprøjtefristen. Der kan i stedet anvendes Signum WG eller Shirlan, der har 7 dages sprøjtefrist. Der kan også bruges [Ortiva Top](#), der har to ugers sprøjtefrist.

I svampesprøjtningerne skiftes der med at iblande enten 3-4 kg bittersalt (2 % magnesiumsulfat opløsning), 2 kg mangansulfat eller 1 kg zinksulfat pr. ha. Til de sidste behandlinger kan bruges 4-5 kg urea pr. ha.

Der kan også bruges en mikronæringsblanding, der indeholder zink (Zn), magnesium (Mg), kobber (Cu), bor (B) og jern (Fe). Et spredklæbemiddel kan øge fordelingen på bladene.

I såløgene skal der forebygges, når løgene har 7-8 blade. Til de første behandlinger bruges der 2,0 kg [Dithane NT](#) + 0,2-0,3 l [Shirlan](#) pr. ha.

Vedr. sprøjtefrister, afstandskrav og restriktioner vedr. antal behandlede ha, henvises via midlernes hyperlink til middeldatabasen og til [Planteværn i spiseløg 2017](#).

Det er brugerens ansvar, at alle regler omkring anvendelse bliver overholdt. Følg derfor linkene på de enkelte midler til [middeldatabasen](#).

Gødning i konventionelle sætteløg

Sætteløgene gror godt og de største kan frilægges om 3-4 uger.

Hvis de skal være tidlige, skal de ikke have mere gødning, men hvis man gerne vil have højere udbytter, skal det vurderes, om der skal gives lidt mere. Der kan jo evt. tages en nitrat analyse for at vurdere behovet.

Hvis der skal gives mere, er det kalksalpeter der virker hurtigst. I de senere løg kan anvendes N27. Der bruges 100 kg kalksalpeter eller 75 kg N27 pr. ha.

Gødning i konventionelle såløg

De største såløg skal have sidste tildeling af 14-3-15 eller N27 (afhængig af gødningsplanen) nu. I de mindste såløg skal sidste tildeling vente til sidst i juni. Den sidste kaligødning gives som Patentkali omkring Skt. Hans.

I alt skal såløgene have 140-160 kg N pr. ha (afhængig af jordens indhold af N og forventninger til udbytte-niveau og røde såløg skal have 25-30 kg mindre pr. ha). 50-60 kg P (afhængig af forventninger til udbytte-niveau, 1 kg P pr. forventet ton udbytte) og 200 kg Kali. I løg, der sælges i efteråret, er der kun behov for 150 kg ren K.

Dette gælder ved normale P og K tal.

Økologi

Den sidste gylle- eller Binadantilførsel skal gives nu i sætte- og planteløgene. Der skal tages en nitrattest for at vurdere, hvor meget der mangler.

For at der kan udbringes mikronæringsstoffer i økologiske afgrøder, skal avleren have en konsulenterklæring, der understøttes af en blad- eller jordanalyse. Hvis der er konstateret synlig mangel, er en konsulenterklæring nok. Det er en god ide at tage et billede som dokumentation i denne situation. Ud over mangan kan der være mangel af Zink, Bor, Kobber og Magnesium.

Ukrudtsbekæmpelse i økologiske løg

Det er ved at være overstået i planteløgene; der kan dog stadig være behov for at trække stort ukrudt af og i de mindste planteløg kan der stadige radrenses. I såløgene skal der stadig luges og renses, der er langt til høst endnu.

Gulerod

Skurvvanding

Husk skurvvanding. Det er varmt og tørt og fra gulerødderne begynder at skifte farve og tre uger frem skal sandjorden holdes fugtig for at forebygge angreb af skurv. Gulerødderne begynder at skifte farve ca. 45 dage efter såning.

Gulerodsfluen

Fangst af gulerodsfluer toppede i varmen den første uge af juni. Efterfølgende ustadigt vejr medfører at der fortsat findes gulerodsfluer på de gule limpladerne resten af juni måned.

Afdækning af fiberdug

Forsøg i gulerødder for et par år siden viste at fiberdugen bør tages af gulerødderne sidst i maj. Skulle der stadig være gulerødder dækket af fiberdug bør den fjernes straks. Gulerødders vækst hæmmes af dugen når det bliver meget varmt og bladene bliver lange, ranglede og lyse af varmen under dugen. Afdækning skal ske en dag med høj luftfugtighed eller der vandes straks efter afdækning.

Agerugle/knoporm

Hold øje med ageruglevarslingen. Fangster af agerugler i fælderne stiger kraftigt i disse dage og kan nå skadetærsklen en af kommende uger.

Manganmangel

Hold øje med manganmangel i de økologiske gulerødder. Vi har de seneste to uger set flere marker med stærk mangel på mangan.

Nematoder

Igen i år er der i mange marker med gulerødder, pastinak og persillerod set angreb af rodgallenematoder. Angreb ses som grenede rødder med mange tætsiddende siderødder og rodgaller. Se foto. Når først angreb konstateres, er det for sent at gøre noget. Omsåning kan være en løsning, men vil på nuværende tidspunkt være for sent (undtagen i snack gulerødder). Ofte oplever vi, at gulerødder efter omsåning går fri af nematoderne. Måske fordi det første hold gulerødder fungerer som fangafrøde, eller fordi vækstforholdene for 2. hold gulerødder bare er bedre og gulerødderne når at etablere pælerod, inden nematoderne angriber. Angreb af nematoder falder ofte sammen med at gulerødderne under etableringsfasen udsættes for stress, f.eks. manganmangel, ukrudt, tørke, skorpe, sandflugt etc.

Det bedste man kan gøre, er at overveje, hvordan man fremadrettet kan tilpasse dyrkningsstrategien, så risikoen for nematodeangreb minimeres, f.eks.:

- ved at tage jordprøver i efteråret, inden man beslutter sig for gulerødder
- vælge marker, hvor der forinden har været korn uden ukrudt
- vælge primed frø
- undgå stress i etableringsfasen

Gulerødder angrebet af rodgallenematoder

Pastinak og persillerod

Ukrudtsbekæmpelsen bør nu være afsluttet og planterne bør være 5-10 cm høje og klar til, at man kan begynde at rense jord ind omkring planterne. Hold øje med manganmangel, skurvanding, gulerodsfluer og knoporm (i persillerod).

Rødbede

Blade med miner

Vi har flere steder set æg af bedefluer/minerfluer. Æggene finder man på undersiden af de ældste blade og ses som hvide kommaer der typisk ligger 4-5 stykker op ad hinanden. I de konventionelle rødbeder kan man evt. sprøjte med Karate 2,5 WG. I de økologiske ses sjældent betydende skader af minerfluer.

Se foto på næste side.

Blad af rødbede med miner efter angreb af bedeflue/minerflue.

Jordskokker

Ukrudtsbekæmpelsen i jordskokkerne er nu afsluttet. Jordskokkerne er så høje, at man ikke længere kan køre over rækkerne. Pletter med tidsler, svinemælk eller andet rodukrudt luges med hånden eller hakkejern.

Jordskokker er normalt ikke modtagelige for angreb af sommerfuglelarver eller kålmøl. Skulle det alligevel ske, er Turex WP (*Bacillus thuringiensis*) godkendt til "mindre anvendelse" i jordskok.

Jordskokker er derimod modtagelige for meldug, når det er varmt og fugtigt i en længere periode. Armicarb 85 SP (kaliumhydrogencarbonat eller det samme som findes i bagepulver) er nu godkendt til "mindre anvendelse" i både konventionelle og økologiske jordskokker.

Suktermajs

Opfølgende ukrudtsbekæmpelse

En (1,5 l pr. ha) eller to sprøjtninger (2 x 0,75 l pr. ha) med Callisto vil ofte være tilstrækkeligt til at bekæmpe frøukrudtet. Callisto er stærk til mange almindeligt forekommende frøukrudsarter. Dog er midlet ikke særlig godt til græsser og valmue. Hanespore bekæmpes nogenlunde med Callisto, men planterne skal være små. Der kan suppleres med Harmony SX eller Fighter 480, men ingen af midlerne dækker desværre Callistos svagheder særligt godt. Harmony SX (op til 11,25 gram pr. hektar + sprede/klæbemiddel) kan dog også bruges alene, men er smallere i virkningsspekteret end Callisto, men også noget billigere. Harmony SX er især god til fuglegræs, hanekro, raps og pileurter, men svag overfor sort natskygge, burresnerre og storkenæb. Callisto er forholdsvis uafhængig af temperaturen, mens der ved sprøjtning med Harmony minimum bør være 15 °C. Anvendelse af både Callisto og Harmony SX i sukkermajs er på off-label vilkår, så husk at udskrive brugsanvisningen.

[Off-label Callisto, sukkermajs](#)

[Off-label Harmony, sukkermajs](#)

Arrangementer

21.-22. juni [Öko-Feldtage](#) i Frankenhäusen, Grebenstein lidt nord for Kassel.
Yding Smedie arrangerer bustur derned. Tilmelding nu!

28.-29. juni [Borgeby Fältdagar](#)

REDAKTØRER

Ole Scharff

Tlf: 87 40 66 34/40 73 19 58
ohs@seges.dk

Richard de Visser

Tlf: 87 40 66 10/30 53 87 16
rdv@seges.dk

Karina Frandsen

Tlf: 87 40 66 12/21 64 80 85
kfr@seges.dk

Lars Møller

Tlf: 40 84 30 11
lrm@seges.dk

Pernille Kynde

Tlf: 30 51 62 14
pbk@seges.dk

Peder Krogsgård

Tlf: 40 37 46 51
pkl@seges.dk

Emma Christiani Skov

Tlf: 87 40 66 01/30 66 61 78
esko@seges.dk